

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L7@regeringskansliet.se

Remissvar över betänkandet SOU 2024:15 Nya regler för arbetskraftsinvandring m.m.

Ert diarienummer Ju2024/00372

Förvaltningsrätten i Göteborg (migrationsdomstolen) har, utifrån de aspekter som domstolen har att beakta, följande synpunkter på förslaget.

Ett arbetstillstånd får beviljas om lönen minst uppgår till medianlönen för Sverige

Enligt förslaget ska lönen uppgå till minst medianlönen för Sverige vid tidpunkten för ansökan (lönekravet) enligt 6 kap. 2 § utlänningslagen.

Förvaltningsrätten anser att bestämmelsen är otydlig och öppnar upp för olika tolkningar.

Bestämmelsen kan tolkas som att lönekravet ska vara uppfyllt vid ansökningstidpunkten, det vill säga att det är omständigheterna vid tidpunkten för ansökningen som ska ligga till grund för bedömningen. Migrationsöverdomstolen har i ett flertal avgöranden uttalat att det är omständigheterna vid tidpunkten för prövningen som ska ligga till grund för bedömningen. För det fall bestämmelsen innebär ett skifte av tidpunkt då förutsättningarna för tillståndet ska vara uppfyllda saknar förvaltningsrätten en analys av vad en sådan ändring kan innebära för Migrationsverkets och migrationsdomstolens prövning.

Bestämmelsen kan också tolkas som att lönen, vid prövningstillfället, ska uppgå till minst den medianlön som gällde i Sverige vid tidpunkten för ansökan. Om det är så bestämmelsen ska tolkas anser förvaltningsrätten att bestämmelsen bör omformuleras. Förvaltningsrätten föreslår följande formulering: "Arbetstillstånd får ges till en utlänning som har ett anställningsavtal om lönen uppgår till minst den medianlön för Sverige som gällde vid tidpunkten för ansökan (lönekravet)".

Avsteg från lönekravet

Utredningen föreslår att regleringen i 7 kap. 7 e § sista stycket utlänningslagen blir tillämplig på mindre avvikelser från lönekravet.

Enligt förvaltningsrätten finns det en risk att begreppet ”mindre avvikelser” öppnar upp för olika tolkningar. Om utredningen menar att utlänningen under den tidigare tillståndsperioden genomsnittligt ska ha kommit upp i lönekravet för att avsteg från lönekravet ska anses utgöra en mindre avvikelse bör detta anges.

Vissa yrken och grupper ska undantas från lönekravet

Utredningen föreslår att vissa yrken och grupper ska undantas från lönekravet. I stället för lönekravet föreslås att lönen minst ska uppgå till lägsta månadslön enligt kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Utredningen lämnar även ett alternativt förslag på att lönen ska uppgå till hälften av medianlönen för Sverige vid tidpunkten för ansökan.

Förvaltningsrätten konstaterar att det alternativa förslaget är lättare ur tillämpningssynpunkt. Vilken nivå man vill att försörjningskravet ska ligga på är dock en politisk fråga.

Det alternativa förslaget öppnar upp för samma tolkningsproblem vad gäller tidpunkten för när kravet ska vara uppfyllt, se ovan.

Undantagna yrken - alternativt förslag på beslutsordning

Utredningen föreslår att Migrationsverket, i samråd med Arbetsförmedlingen, årligen ska besluta om en förteckning över yrken där det bedöms finnas behov som inte kan tillgodoses med arbetskraft i Sverige eller i viss del av Sverige.

Förslaget medför en otydlighet i vilken eller vilka myndigheter som fattar beslutet. Bestämmelsen bör därför omformuleras, så att det tydligt framgår att Migrationsverket är beslutande myndighet, genom att lydelsen ändras till ”efter samråd med”, inte ”i samråd med”.

Försörjningskrav för utlänningar som omfattas av 6 kap. 2 § tredje stycket utlänningslagen

Utredningen föreslår att ett försörjningskrav ska införas för utlänningar som omfattas av 6 kap. 2 § tredje stycket utlänningslagen. Utredningen anser att det lämpligaste är att använda det försörjningskrav som utgår från förbehållsbeloppet vid utmätning, som idag används bland annat vid anhöriginvandring till arbetskraftsinvandrare.

Eftersom boendekostnader är en del av förbehållsbeloppet i 7 kap. 5 § utsköningsbalken anser förvaltningsrätten att det behövs förtydliganden beträffande hur denna kostnad ska beräknas om boendekostnaden inte är känd. Jämför prop. 2021/22:134, s. 110, vari det förtydligas att om bostadskostnaden inte är känd finns det genom Kronofogdemyndighetens och Försäkringskassans föreskrifter ett regelverk som utgår från det genomsnittliga kostnadsläget på orten (schablonhyra) som kan användas som vägledning.

Exkludering av yrkesgrupper från möjligheten att beviljas arbetstillstånd

För att stävja arbetslivskriminalitet föreslås i utredningen att vissa yrkesgrupper exkluderas från möjligheten att beviljas arbetstillstånd. Förvaltningsrätten, som tillstyrker förslagen i denna del, kan konstatera att de förslag som lämnas sannolikt inte är tillräckliga för att komma åt problemen med oseriösa arbetsgivare och skenavtal, vilket kan förekomma i alla branscher, och som ofta förekommer i målen på domstolen.

En anmälningsskyldighet för arbetsgivare om anställningen upphör eller aldrig tillträds

Utredningen föreslår en anmälningsskyldighet för arbetsgivaren. Enligt förslaget föreslås dock inga följder för arbetsgivaren om han eller hon underlåter eller dröjer med att anmäla till Migrationsverket.

Förvaltningsrätten anser att en tidsfrist bör anges inom vilken anmälan ska ske. Lagstiftaren bör även överväga att införa en särskild avgift vid försummelse att anmäla (jfr 20 kap. 12 § utlänningslagen).

Heltäckande sjukförsäkring

Utredningen föreslår att för att ett arbetstillstånd ska beviljas ska utlänningen, vid vistelse som kommer att uppgå till högst ett år, ha eller ha ansökt om en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige.

Syftet med bestämmelsen är att det ska finnas en tecknad sjukförsäkring vid inresan till Sverige. Förvaltningsrätten konstaterar att ytterligare överväganden kan behöva göras för att syftet ska nås, eftersom en ansökan om en sjukförsäkring egentligen inte säger något om försäkringsskyddet när utlänningen väl befinner sig i Sverige. Förvaltningsrätten föreslår att bestämmelsen kompletteras med en föreskrift att en kontroll av sjukförsäkringen ska ske vid inresa till Sverige.

Konsekvenser för rättsväsendet

Konsekvenserna för rättsväsendet är svårbedömda. Förvaltningsrätten bedömer dock att förslagen i utredningen sannolikt kommer att innebära fler överklaganden och mer arbete för domstolen under en övergångsperiod.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förvaltningsrätten tillstyrker övergångsbestämmelserna.

Beredning och beslut

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Fredrik Jonasson (ordförande) och rådmannen Lars I. Magnusson. Föredragande har varit specialistföredraganden Johanna Rappe.

Fredrik Jonasson

Johanna Rappe